

Vergaderjaar 2014–2015

31 568

Staatkundig proces Nederlandse Antillen

Nr. 146

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 3 december 2014

De vaste commissie voor Koninkrijksrelaties, de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken hebben op 15 oktober 2014 overleg gevoerd met Minister Plasterk van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Staatssecretaris Dekker van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over:

- **de brief van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 19 september 2014 met een reactie op het verzoek gedaan in het mondelinge vragenuur op 17 juni 2014 om informatie over de slaagpercentages van de leerlingen van het Liseo Bonaire van de Scholengemeenschap Bonaire (SGB) (Kamerstuk 31 568, nr. 143);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 19 juni 2014 inzake de instructietaal van het onderwijs op Sint-Eustatius (Kamerstuk 31 568, nr. 138);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 20 juni 2014 inzake een beleidsreactie op de inspectierapportage «Onderwijsverbetering in Caribisch Nederland» (Kamerstuk 31 568, nr. 137);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 8 oktober 2014 inzake de instructietaal op Sint-Eustatius (Kamerstuk 31 568, nr. 145).**

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties,
Recourt

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Wolbert

De voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken,
Berndsen-Jansen

De griffier van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties,
De Lange

Voorzitter: Recourt
Griffier: De Lange

Aanwezig zijn vier leden der Kamer, te weten: Bosman, Van Laar, Van Meenen en Recourt,

en Minister Plasterk van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Staatssecretaris Dekker van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, die vergezeld zijn van enkele ambtenaren van hun ministeries.

Aanvang 15.02 uur.

De **voorzitter**: Ik heet de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van harte welkom. Ik heb allereerst een vraag aan de woordvoerders van de verschillende fracties. Wij gaan hier met de Staatssecretaris van Onderwijs spreken. Hebben zij er bezwaar tegen als de Minister van Koninkrijksrelaties de zaal verlaat?

Dat is niet het geval. Dan dank ik de Minister voor zijn aanwezigheid. Wij spreken u bij de eerstvolgende gelegenheid weer over het Koninkrijk!

De heer **Bosman** (VVD): Voorzitter. Dit algemeen overleg gaat over een evaluatie van de onderwijsagenda voor Caraïbisch Nederland die in 2011 werd vastgesteld. In dat akkoord werd afgesproken dat de basiskwaliteit van het onderwijs in Caraïbisch Nederland in 2016 op orde moest zijn. De inspectie evalueert de voortgang en komt nu met haar derde rapport. Uit dit rapport komt naar voren dat het nog zeer onzeker is of de doelstellingen gehaald gaan worden. Men ziet over de gehele linie wel verbeteringen en dat is zeer positief, maar de kwaliteit loopt nog steeds achter en verbeteringen gaan traag. Vooral in het voortgezet onderwijs en het praktijkonderwijs zijn er zorgen over de voortgang. In zijn brief benoemt de Staatssecretaris de knelpunten en geeft hij aan welke maatregelen hij gaat treffen om het tij te keren. Zo gaat hij deskundigheid op de eilanden binden, schoolcoaches en studietoelagen blijven langer actief dan eerst gedacht werd, en er wordt fors geïnvesteerd in scholingstrajecten om te zorgen voor voldoende goede leraren ter plekke. Wat gaat dit allemaal kosten en hoe wordt het bekostigd? Daarnaast zal de instructietaal op Sint-Eustatius worden omgezet naar het Engels, omdat uit onderzoek blijkt dat de leerlingen daar meer gebaat zijn bij Engelstalig onderwijs. Zijn alle scholen in dat besluit gekend? Ik heb namelijk een brief ontvangen van de Gwendoline van Puttenschool op Statia waarin staat dat de school graag Nederlands als instructietaal wil houden, omdat men problemen in de toekomst voorziet met banen waarbij Nederlands gevraagd gaat worden. Hoe wordt het Nederlands voor deze groep kinderen gewaarborgd, zodat er geen baankans verloren gaat? Welke afspraken maakt de Staatssecretaris daarover? Tijdens dit AO staan wij voor een belangrijke keuze. Willen wij dat het onderwijs op de eilanden van hetzelfde niveau is als hier in Nederland, dat diploma's naadloos op elkaar aansluiten en dat leerlingen daaraan dus ook rechten kunnen verbinden, of geven wij de eilanden meer ruimte om af te wijken van de Nederlandse standaard? Het is wat mij betreft het één of het ander. De keuze die wij maken, heeft dan ook consequenties. Als men ervoor kiest om het onderwijs gelijk te trekken, moet het ook aan de kwaliteit voldoen en moet daaraan dus harder worden gewerkt. Als men ervoor kiest om het onderwijs niet aan het Nederlandse onderwijs te spiegelen, dan heeft dat consequenties voor de waarde van de diploma's en is er geen automatische aansluiting op het vervolgonderwijs in Nederland. De inzet van de regering is erop gericht om de eilanden gelijk te trekken met Nederland, het Franse model. De bedoeling van de

onderwijsagenda was immers om de Europees-Nederlandse basiskwaliteit op de eilanden na te streven.

Er zijn echter een aantal problemen, of zaken die de eilanden zelf willen. Wij zien dat de inwoners van Sint-Eustatius aangeven dat zij liever Engels als eerste taal in het onderwijs willen aanhouden. Uit onderzoek is nu gebleken dat dit ook veel beter bij het eiland past. Hoe zit dat met andere eilanden? Willen ze daar nog wel Nederlands als instructietaal? Als de leerlingen op Statia en Saba straks in het Engels onderwijs krijgen en op Bonaire in het Papiaments, sluit dit dan nog wel aan bij onderwijs in het Nederlands? Zijn diploma's hetzelfde waard en hebben leerlingen dan nog steeds dezelfde doorstroomrechten? Borgen wij kwalitatief goed onderwijs dat aansluit op het Europees-Nederlandse onderwijs, of laten wij die aansluiting vervallen en richten wij ons op vervolgonderwijs in de regio, bijvoorbeeld in de VS? Dat zou namelijk ook kunnen. Er zijn allerlei mogelijkheden. Hoe ziet de Staatssecretaris dit?

Kortom, ieder voordeel heeft zijn nadeel: of je eigen taal met een lastigere aansluiting, of het Nederlands met moeite om het niveau te halen. Er zal in ieder geval een keuze moeten worden gemaakt met de bijbehorende consequentie.

De heer **Van Meenen** (D66): Voorzitter. Het is fijn om als onderwijswoordvoerder hier in uw midden te mogen zijn. Normaal gesproken doet mevrouw Hachchi de zaken die met Koninkrijksrelaties te maken hebben, maar omdat het vandaag over onderwijs gaat, mag ik het doen.

In januari van dit jaar luidde een groep examenleerlingen van Bonaire de noodklok. Zij uitten hun bezorgdheid over de lesachterstanden op school en gaven aan niet goed voorbereid te zijn om hun examens te maken.

Helaas kregen deze leerlingen gelijk. Twee derde van die vwo-leerlingen sloot het jaar af zonder diploma. Zo gaat het ook op de middelbare school van Saba. Leraren worden ontslagen, collega's vertrekken uit solidariteit, de bestuursleden treden af, maar de leerlingen zijn de dupe van matig onderwijs. Helaas is het op Sint-Eustatius niet veel beter. Op de middelbare school aldaar toont het onderwijsrapport achteruitgang, waarbij zelfs de basiskwaliteit niet wordt behaald. Wij vallen van de ene verbazing in de andere. Dit zijn schokkende cijfers. Wij hebben het hier over middelbare scholen in wat ik maar even «bijzondere gemeenten van Nederland» noem. In Europees Nederland, hier, zou dit nooit toegelaten worden. Waarom gebeurt dat wel in Caraïbisch Nederland?

Voor D66 staat de kwaliteit van onderwijs voorop. Onderwijs is dé sleutel tot succes en persoonlijke groei. Daarom zetten wij in om onderwijs de kwaliteit te geven die het verdient. Ook de kinderen op Bonaire, Saba en Sint-Eustatius hebben recht op goed onderwijs. Daarom vindt D66 het zorgwekkend dat het onderwijs in Caraïbisch Nederland zelfs de basiskwaliteit niet haalt. Bijzondere gemeenten vragen om bijzondere oplossingen. Voor Bonaire, Saba en Sint-Eustatius draagt Nederland verantwoordelijkheid. Daarom roep ik de regering en de Kamer op om die verantwoordelijkheid met elkaar te nemen.

Ondanks de vele tekortkomingen zien wij dat er sinds 2010 ook wel iets van vooruitgang is geboekt. De docenten verdienen complimenten voor de wijze waarop zij creatief zijn blijven werken om het niveau van het onderwijs op de eilanden te verbeteren, maar in dit tempo gaan wij de basiskwaliteit in 2016 beslist niet halen. Het laaghangend fruit is geplukt, maar wij zijn er nog lang niet. Het is nu zaak om door te pakken en zo de kwaliteit te bereiken die Caraïbisch Nederland verdient.

Voor sommige leerlingen, eigenlijk voor alle leerlingen, is passend onderwijs nodig. Zij hebben een speciale leeromgeving nodig om het maximale uit hun talenten te halen. De schaalgrootte van de eilanden maakt dat wij speciaal onderwijs niet kunnen aanbieden zoals hier. Er zal dus meer samenwerking moeten ontstaan. De diverse eilanden moeten de schaarse deskundigen delen, maar ook vanuit Nederland moet professi-

onele hulp komen. Mijn voorstel is dan ook om een team onderwijspecialisten te sturen; ik begrijp dat de Staatssecretaris ook in die richting denkt. Met «onderwijspecialisten» bedoel ik niet per se mensen van onderwijsbureaus, maar vooral docenten die daar kunnen ondersteunen en die de kwaliteit van de leraren op het basisoniveau weten te brengen. Gaat de Staatssecretaris deze steun ook leveren?

Ook de volle klassen geven zorgen, net als hier. Zeker op de eilanden, met taalachterstanden en zorgleerlingen, belasten grote klassen de leraren zeer. Gaat de Staatssecretaris investeren om ook de klassen op de eilanden te verkleinen?

Ik kom nu te spreken over de taal op Sint-Eustatius. Het UNICEF-rapport «Koninkrijkskinderen, kinderrechten op de Nederlandse Cariben» kaart de taalproblemen aan. Zo leren de kinderen in het basisonderwijs van Sint-Eustatius een andere taal dan de taal die zij gebruiken voor het eindexamen binnen het voortgezet onderwijs. Zoals ik al zei, bij bijzondere gemeenten horen bijzondere oplossingen. Wij kunnen niet krampachtig les blijven geven in het Nederlands terwijl de kinderen de taal niet machtig zijn en daarmee de lesstof niet goed tot zich kunnen nemen. Het aanbieden van Engels in het voortgezet onderwijs is dan ook een goede stap. Zo kunnen de kinderen van Sint-Eustatius wereldwijd hun studie vervolgen. Wel hebben wij twijfels over de aansluiting bij het Nederlandse onderwijs. Hoe wordt een leerling op niveau gebracht als die hier een studie wil volgen? En heeft de Staatssecretaris de scholen op Sint-Eustatius betrokken bij zijn keuze?

Ik kom nu op de bekostiging. De dalende kwaliteit komt volgens de scholen door het dichtdraaien van de geldkraan. De Staatssecretaris stelt gelukkig aanvullende budgetten beschikbaar. Hoeveel geld komt er beschikbaar voor de vo-scholen en voor de ondersteuning van leerlingenzorg? Het budget voor vo-scholen zal maar tot 2018 lopen. Denkt de Staatssecretaris dat de problemen daarmee zijn opgelost? Er zijn nog vele andere middelen beschikbaar voor scholen in Nederland, zoals aanvullende bekostiging voor kleine scholen, ondersteuning ter bestrijding van onderwijsachterstanden, budgetten voor krimpregio's en zo meer. Kan de Staatssecretaris inzichtelijk maken of deze ook in Caraïbisch Nederland ingezet kunnen worden?

Wat wij nu zien, zijn vooral losse initiatieven. Daarom wil D66 een breed opgezet plan waarmee de eilanden in 2016 de basiskwaliteit echt gaan halen. Het verbeteren van onderwijs is geen rocketscience. Alle kinderen in Nederland verdienen onderwijs van kwaliteit. Dat zijn we ze verplicht. Of wij dat bereiken, staat of valt met de inzet van onze Staatssecretaris.

De heer **Van Laar** (PvdA): Voorzitter. Ik begin met het uitspreken van onze grote waardering voor alle professionals die zich inspannen om het onderwijs in Caraïbisch Nederland te verbeteren, of dat nou op het ministerie, op de scholen of ergens daar tussenin is. Wij hebben waardering voor hen, want hun inspanningen werpen hun vruchten af. Dat is goed voor de kinderen in Caraïbisch Nederland. De basisscholen maken vorderingen en het mbo zit in de lift. Dat stemt tot tevredenheid. In de brief van 20 juni schetst de Staatssecretaris zijn inzet en de recente ontwikkelingen. De koers die hij vaart, is wat ons betreft een goede. Wij steunen de voorgelegde keuzes. Ik wil de Staatssecretaris bovendien bedanken dat hij openstond voor onze suggestie om de leerlingen die vorig jaar net gezakt waren, een extra herkansing te bieden. Drie leerlingen zijn door deze kans alsnog geslaagd en konden door naar een vervolgopleiding. Voor hen is dat natuurlijk geweldig nieuws, waarvoor dank.

Helaas stopt mijn inbreng niet hier, want naast complimenten en goed beleid zijn er ook grote problemen. Die concentreren zich in het voortgezet onderwijs. Daar spelen slecht bestuur en taalproblemen een hoofdrol. Vorige week publiceerde de middelbare school op Bonaire nog negen

vacatures voor voltijd functies, voor dit jaar. Ze zoeken nog een leraar Nederlands voor de bovenbouw, een leraar voor de schakelklas, een teamleider, een unitdirecteur en twee coördinatoren voor de ouders en voor de leerlingen; allemaal voor het schooljaar dat al begonnen is. Wij ontvingen een brief van de ouders, die zich grote zorgen maken. De lesmaterialen voor dit jaar zijn niet op orde; dat is de actuele stand van zaken. In sommige examenvakken wordt geen les gegeven. In andere vakken zijn grote achterstanden opgelopen die niet meer worden ingelopen. Personeel neemt ontslag en docenten die blijven staan onder grote spanning, vooral veroorzaakt door het bestuur en de nieuwe directeur, zo horen wij. Kortom, het gaat daar allesbehalve goed. Op Sint-Eustatius en Saba spelen soortgelijke problemen, al lijkt het daar sinds de zomer wat rustiger door het naar huis sturen van het bestuur op Saba en de directeur op Sint-Eustatius, maar dat kan ook zeer tijdelijk blijken te zijn. De situatie is kwetsbaar.

Die kwetsbaarheid wordt door verschillende oorzaken versterkt. Een van die oorzaken is het ontbreken van goed bestuur en van macht en tegenmacht. Op alle scholen zien wij dat het bestuur een conflict heeft met de directeur of dat het bestuur en de directeur een conflict hebben met het personeel. Een oplossing voor deze conflicten is moeilijk omdat betrokkenen zich op allerlei manieren tot elkaar verhouden. De bestuurder van de school is soms de werknemer bij een andere organisatie, waar een leraar van diezelfde school in het bestuur zit. Zo sturen zij elkaar aan op scholen en zo wordt ook over en weer wraak genomen, in functies waarin de een meer over de ander te zeggen heeft. Op de scholen is vaak geen medezeggenschapsraad en geen raad van toezicht. Daarmee zouden zich deels ook dezelfde problemen voordoen, omdat die raden door de weinige eilandbewoners gevuld moeten worden. Van de coaching die wordt aangeboden, wordt niet altijd gebruikgemaakt of op een goede manier gebruikgemaakt.

Hoe wil de Staatssecretaris deze problemen oplossen? Alleen met coaching komen wij er blijkbaar niet. De Partij van de Arbeid is voor het instellen van een taskforce voor voortgezet onderwijs in Caraïbisch Nederland; een taskforce vanuit het ministerie, die tussen de scholen en de inspectie in kan functioneren. Alleen de inspectie is wat ons betreft een nogal botte bijl. Wij willen een taskforce die kan fungeren als een soort raad van toezicht, maar die ook doorzettingsmacht heeft als dat nodig is en als bestuur en directeur niet de geëiste kwaliteit leveren. Is de Staatssecretaris bereid om de mogelijkheden voor een dergelijke taskforce te verkennen, in overleg met de betrokken beide scholen en de VO-raad?

De taalproblemen op de eilanden zijn zo mogelijk nog hardnekkiger dan de bestuurlijke uitdagingen. Gelukkig kiezen kabinet en eilandbestuur er nu voor om op Sint-Eustatius de overstap naar het Engels te maken. Dit sluit aan bij de voertaal van de bewoners en zal het voor jongeren makkelijker maken om goede leerresultaten te halen. De Staatssecretaris geeft in zijn brief aan dat hij op Bonaire wil vasthouden aan het Nederlands. De PvdA begrijpt die keuzes wel, maar stelt daar ook vraagtekens bij. Nederland is voor de Caraïbisch-Nederlandse leerlingen vaak een vreemde taal. Thuis spreken zij Spaans of Papiaments, onderling spreken zij Engels en alleen in de les wordt Nederlands gesproken, vaak nog gemixt met Papiaments en Engels. Gaat dit niet per definitie ten koste van leerresultaten? Leerlingen komen van het basisonderwijs, dat op sommige scholen in het Papiaments wordt gegeven, met onvoldoende kennis van het Nederlands en lopen die achterstand nooit meer in. Als het Nederlands voertaal blijft, moet het Nederlands sterk verbeteren. Het is dus van tweeën een. Of het Nederlands blijft voertaal en moet sterk verbeteren, of er komt een andere voertaal.

Voor de PvdA blijft dus de vraag of er geen tweede voortgezetonderwijs-traject moet komen voor leerlingen voor wie Nederlands een vreemde taal

is en leerlingen die zich niet op Nederland richten voor een vervolgoopleiding. Zouden leerprestaties niet enorm verbeteren als deze leerlingen in het Engels of Spaans onderwijs konden volgen? Zou dat de aansluiting op vervolgonderwijs in de regio niet makkelijker maken? Dat geldt ook voor het vinden van voldoende gekwalificeerd onderwijspersoneel, omdat Nederlands dan inmiddels niet meer de toegangseis is om te doceren. Wij vragen de Staatssecretaris om hiernaar een onderzoek te doen en daarbij de inzichten van leerlingen, ouders en docenten te betrekken. Kan hij dat toezeggen?

Over de aanwezigheidsplicht en de leerplicht horen wij eigenlijk weinig, maar volgen alle kinderen in Caraïbisch Nederland wel onderwijs? Wordt de leerplicht daar gehandhaafd? Is er een registratiesysteem van de aanwezigheid en de inschrijving op de scholen, of zijn er veel kinderen die thuiszitten? Als zij thuiszitten, is dat dan omdat het onderwijsaanbod niet voldoet aan hun wensen en noden of omdat zij zagezegd andere dingen te doen hebben?

Tot slot onze dank en complimenten aan de Staatssecretaris voor de inzet en de gerealiseerde verbeteringen in het onderwijs op Caraïbisch Nederland. Als alle betrokkenen er hard aan blijven werken, moet het haalbaar zijn om het onderwijs in 2016, in ieder geval op de meeste scholen, op een voldoende niveau te brengen. De PvdA zal de Staatssecretaris daarin ten volle blijven steunen.

De vergadering wordt van 15.19 uur tot 15.29 uur geschorst.

Staatssecretaris **Dekker**: Voorzitter. De woorden die de drie woordvoerders hebben uitgesproken, namelijk dat ook de leerlingen in het Caraïbisch deel van Nederland recht hebben op goed onderwijs, onderschrijf ik van harte. In de afgelopen jaren is ontzettend hard gewerkt en ik zie dat het onderwijs vooruitgaat. Wij waren in het begin positief over de startpositie van het voortgezet onderwijs, maar ik denk dat wij ons daarover nu zorgen moeten maken. Andersom zien wij dat er in het basisonderwijs wel degelijk stapjes vooruit worden gezet. Ik zeg nadrukkelijk «stapjes», want het kan altijd harder en beter en het moet ook beter, maar de ontwikkeling gaat wel de goede kant op. Ik vind dat iedereen die daar op de drie BES-eilanden ongelofelijk hard aan trekt, daarvoor wel een compliment verdient. Ook dat heb ik van de drie woordvoerders gehoord. Ik heb de BES-eilanden anderhalf jaar terug mogen bezoeken, toen daar een grote onderwijsconferentie plaatsvond. Dat was een soort midterm review, waarbij gekeken werd waar wij stonden, halverwege de periode in de opmaat naar 2016. Ik zie veel enthousiasme en veel mensen die daar met passie voor het onderwijs werken en zich bekommeren om de ontwikkeling van de kinderen daar. Wij hebben in 2010 afgesproken dat wij het niveau van het onderwijs daar gewoon op het Nederlandse niveau willen brengen. Dat vraagt wel even wat meer inspanning dan in Nederland, want de beginpositie was wezenlijk anders; daarover zal ik straks nog iets zeggen. Ik wil heel graag aan dit streven vasthouden, ook nu wij zien dat het best spannend en uitdagend wordt om dat in 2016 te realiseren. Als ik naar de toekomst van de eilanden kijk en alle problemen zie die daar spelen, denk ik dat onderwijs een van de dingen is die kunnen helpen om ook op de lange termijn het bestuur, de zorg en de economie op de eilanden vooruit te helpen. Het begint bij een nieuwe generatie, die de capaciteiten en de opleiding heeft en die de kans krijgt om de eilanden vooruit te brengen.

Kijkend naar de factoren die een rol spelen op de eilanden, moeten wij ons tegelijkertijd realiseren dat eilanden iets bijzonders zijn. Dat geldt zeker voor de drie BES-eilanden. Laat ik een paar factoren noemen. Taal is zo'n factor. Kinderen spreken thuis vaak geen Nederlands en soms ook geen Engels. Dat brengt met zich mee dat op school gewerkt wordt met taalachterstanden en dat er altijd discussie is over de instructietaal, en

vervolgens ook over de vraag wat dat voor het vervolgonderwijs betekent. Daarbij zal ik straks wat uitvoeriger stilstaan als het gaat om Statia en de vraag om ook naar de taalkwestie op de andere eilanden te kijken. Daarnaast zijn de leerlingenaantallen heel klein. Ik heb eerlijk gezegd weinig grote klassen gezien toen ik daar op bezoek was, zeg ik tegen de heer Van Meenen. Ik zag vooral heel veel kleine klassen, vaak ook combinatieklassen. Een klein eiland met een school voor voortgezet onderwijs of basisonderwijs heeft niet voldoende leerlingen om zes of acht klassen met 20 of 25 leerlingen te vullen. Vaak zitten verschillende leerjaren dan bij elkaar. Dat zie je ook onmiddellijk terug in het passend onderwijs. Onderwijs op deze eilanden is per definitie inclusief. In Nederland hebben wij nog scholen voor speciaal onderwijs, maar die bestaan daar niet. Dit vraagt iets van het onderwijs daar, want ook daar gebeurt het weleens dat een kind zwaar autistisch is, heel veel extra aandacht en zorg vraagt en soms ook de gang van zaken in de les verstoort. Ook daar zijn soms kinderen met zeer ernstige gedragsproblemen. Die moeten een plek in de normale klassen zien te vinden. Dat vraagt extra veel van de scholen en leraren daar. Bovendien ontbreekt op de eilanden veel service van schoolbegeleidingsdiensten die er in Nederland is. Daarnaast is het percentage zorgleerlingen op de eilanden ook nog eens veel groter dan op het continentale deel van Nederland. Als je die zaken combineert, kun je je wel voorstellen welke opgave daar ligt. Ondanks dat moeten we streven naar hetzelfde basisniveau. Het streefdoel voor 2016 is zeer ambitieus, zo blijkt ook uit het rapport van de inspectie. Misschien halen wij het niet overal, maar alles moet daarop gericht zijn. Waar wij het niet in 2016 halen, moeten wij dat onmiddellijk daarna zo snel mogelijk doen. Ik zeg erbij dat wij dan nog maar aan het begin staan. Dan is het nog niet klaar. Wij willen naar het basisniveau, maar dat gaat slechts over de dingen die minimaal geregeld moeten zijn, bijvoorbeeld zaken op het gebied van leerstof, onderwijstijd en schoolklimaat. Voordat dat goed onderwijs is, zijn wij ook weer jaren verder. Ik ga even terug naar het startpunt, want het is goed om dat te markeren. De onderwijsinspectie heeft in 2008 een eerste onderzoek gedaan. Wat zij daarbij aantrof, was ronduit bedroevend. Er waren geen schoolboeken, leraren waren al jaren niet bijgeschoold, schoolgebouwen waren vaak al jaren niet onderhouden, kortom, wij begonnen op nul. Sinds 10-10-10 zijn er forse stappen vooruit gezet. Op alle scholen zijn nu goede leerboeken; dat is wel handig als je goed onderwijs wilt geven. Er is een groot programma voor scholing en bijscholing van leraren, waardoor de kwaliteit gestaag omhooggaat. Er loopt een omvangrijk programma voor de verbetering van schoolgebouwen. Scholen die zo'n nieuw gebouw hebben gekregen, krijgen een enorme boost omdat het prettiger is om daar te werken. Kinderen kunnen hun concentratie erbij houden. Er is bijvoorbeeld airconditioning die er vroeger niet was, waardoor er beter kan worden geleerd. Leraren zijn erop vooruitgegaan, ook in salaris. Dat betekent dat wij ze beter kunnen vasthouden. Desondanks zien wij nog veel fluctuaties en dat baart ook mij zorgen, maar het biedt een betere basis dan waarmee wij zijn gestart. Alle eilanden hebben inmiddels ook een structuur voor de opvang van zorgleerlingen, met expertisecentra die hun kennis ook de scholen in brengen. Ook de inspectie ziet die vooruitgang. Naar verwachting zal een aantal scholen in 2016 de basiskwaliteit bereiken. Eén instelling voor socialekanstrajecten heeft inmiddels de basiskwaliteit bereikt. Ik heb ook nog aardig nieuws dat vers van de pers komt. Ik begreep dat de inspectie op dit moment op de eilanden is en dat de Golden Rock School op Statia nu ook het basisniveau heeft bereikt. Dat is dus goed nieuws.

Wij zijn er echter nog lang niet. Ik zal een aantal dingen langslopen. Ik maak mij op dit moment het meest zorgen om het voortgezet onderwijs. Dat heeft veel te maken met de bestuurskracht en het vele gedoe dat ik daar zie, vaak in de top van scholen. Ouders van leerlingen van Scholen-

gemeenschap Bonaire hebben de commissie een brief gestuurd die ook mij zorgen baart. Ik heb de inspectie gevraagd om er tijdens haar bezoek extra op te letten en ook te toetsen wat er nu klopt van de problemen die de ouders daar aandragen. Waar komen ze vandaan en wat moet er gebeuren om de situatie te verbeteren?

Op Statia heeft de Gwendoline van Putten School een vrij kritisch rapport ontvangen van de inspectie. Met het bestuur daar zijn nu afspraken gemaakt en worden er wel stappen vooruit gezet maar die zijn, als er al sprake is van verbetering, nog zeer kwetsbaar. Wij kunnen nog niet echt spreken van duurzame vooruitgang.

De school voor voortgezet onderwijs op Saba heeft een heel tumultueuze periode achter de rug. Het bestuur van de school is teruggetreden en de gedeputeerde voor onderwijs heeft vervolgens een taskforce ingericht die tijdelijk de bestuurstaken vervult. Op dit moment zitten twee deskundigen van de VO-raad, bestuurscoaches, in die taskforce. Dus er zijn bij wijze van spreken ook buitenboordmotoren bijgehaald om de boel bestuurlijk weer op orde te brengen. Dat is een hele opgave. Ik zal ook de inspectie vragen om hier extra op toe te zien. Ik neem direct de vraag mee of er dan ook naar de leerplicht wordt gekeken. Ja, daarvan wordt ook registratie bijgehouden. Ook het schoolverzuim is een onderdeel dat in de beoordeling van scholen een plek zal krijgen.

De heer Van Meenen zei dat deze scholen gelet op de kwaliteit ervan in Nederland allang gesloten zouden zijn. Daar heeft hij wel een punt, maar wij moeten niet vergeten waar de scholen vandaan komen en dat dit in die zin een traject is waarmee wij vooruitgang proberen te boeken. Bovendien heeft het sluiten van een school op een van de eilanden wel tot gevolg dat er dan geen voortgezet onderwijs meer wordt gegeven. Dat vraagt dus ook om een aparte en bijzondere aanpak, ook in vergelijking met die in Nederland.

De heer **Van Meenen** (D66): Uiteraard begrijp ik heel goed dat het onmogelijk is om zo'n forse maatregel te nemen. Ik heb hiermee vooral willen aangeven dat er sprake is van een enorme urgentie. Als deze situatie op een school in Nederland werd vastgesteld, zouden wij niet tot 2016 of 2018 nemen om de zaak te verbeteren, dat zou dan acuut moeten gebeuren. Dan zou inderdaad het bestuur onmiddellijk worden vervangen en wellicht ook een deel van de docenten. Wat ik hiermee vooral wil zeggen, is dat dit in ieder geval voor mijn fractie, maar ik ga ervan uit dat dit ook voor de Staatssecretaris geldt, een enorme urgentie is. Elk jaar dat deze scholen onder de basiskwaliteit zitten, is een verloren jaar voor de kinderen.

Staatssecretaris **Dekker**: Ik deel het gevoel van urgentie van de heer Van Meenen. Ik hoor in zijn betoog ook wel iets van het begrip dat men natuurlijk een andere startpositie op de eilanden heeft gehad. Waar je in Nederland misschien het docentenkorps wegstuurt en dan nieuwe goede leraren aantrekt, is dat op die eilanden niet een, twee, drie gedaan. Het is daar niet een kwestie van een blik goede nieuwe leraren opentrekken, want het is er al heel moeilijk om goede leraren te vinden die de vacatures kunnen vervullen. Maar u mag op mij rekenen als het gaat om druk op de ketel houden en u hoeft niet tevreden te zijn als niet het tempo wordt gemaakt dat nodig is. Laat ik daar een voorbeeld van geven. Als ik nu kijk naar de scholen voor voortgezet onderwijs, dan vind ik dat het daar op een aantal plekken te lang duurt. De heer Van Laar vroeg of er een taskforce kan worden ingesteld. Eigenlijk doen we dat in die zin al dat we mensen daarnaartoe sturen met veel bestuurlijke ervaring op Nederlandse scholen die niet alleen de scholen bijstaan met advies, advies dat in het verleden nog wel eens in de wind werd geslagen. We maken het nu ook echt voorwaardelijk, in die zin dat het extra geldt dat deze scholen in de

komende jaren krijgen ook alleen wordt gegeven als zij gebruikmaken van die expertise en als zij aantoonbaar stappen vooruit zetten.

De heer **Van Meenen** (D66): Ik begrijp het. Als wij het in de commissie Onderwijs over onderwijskwaliteit hebben, zijn we er altijd van overtuigd en zeggen we dat dan tegen elkaar, dat die kwaliteit afhangt van de kwaliteit van de docent. Ik begrijp best dat er andere omstandigheden kunnen zijn die daar ook invloed op hebben, maar de kwaliteit van die docent is cruciaal. De heer Van Laar heeft het voorbeeld gegeven van negen vacatures die op dit moment bestaan. Dan kunnen we natuurlijk wachten tot er een keer iemand bereid is om zo'n vacature te gaan invullen, maar als je je richt op kwaliteit, zou je toch ook moeten kijken of je niet actiever op zoek moet gaan naar mensen die echt de bereidheid hebben om dat op deze eilanden op te pakken. Want daar geldt niet dat een jaar een verloren jaar is maar dat bij wijze van spreken elke dag het risico op verslechtering van de kwaliteit toeneemt. Ik begrijp heel goed dat wij hier bezig zijn met meerjarige trajecten, maar ik zou toch graag zien dat er een nog sterker gevoel van urgentie komt, dat zich in een bijna dagelijkse aandacht vertaalt.

Staatssecretaris **Dekker**: Ik kan u zeggen dat die dagelijkse aandacht er is. Wij hebben mensen namens OCW op de eilanden zitten die dit hele traject ondersteunen en die er met hun neus bovenop zitten. Laat ik het voorbeeld nemen van de vacaturemeldingen. Dat was natuurlijk onze mensen ook opgevallen en dan wordt onmiddellijk de telefoon opgepakt om te vragen wat hier nu precies aan de hand is. De SGB gaf daarbij aan dat de meeste vacatures intern worden vervuld en dat er naar verwachting uiteindelijk twee docenten van buiten moeten worden aangetrokken, dus dat nuanceert het beeld dan ook wel weer enigszins.

De **voorzitter**: Waar staat «SGB» voor?

Staatssecretaris **Dekker**: Dat staat voor Scholengemeenschap Bonaire, de school voor voortgezet onderwijs op Bonaire. In die zin zitten we er op dagelijkse basis bovenop.

De heer **Van Laar** (PvdA): Het beeld dat de Staatssecretaris schetst, herken ik wel maar het is maar een deel van het verhaal, want het eigenlijke verhaal is dat de slechte besturen blijven en de goede leraren vertrekken. Dat is het probleem. Dat zien we op alle drie de eilanden in verschillende vormen terugkomen. Vandaar ons verzoek om een taskforce, want inderdaad worden de besturen geadviseerd en gecoacht, er wordt van alles aangeboden, er wordt financiering aan gekoppeld. Dan doen besturen soms goede dingen, maar als ze slechte dingen doen, kan niemand hun een strobreed in de weg leggen. Als de directeur of het bestuur slechte besluiten gaat nemen, zien we dat pas een, twee of drie jaar later terug in de inspectierapporten. Dan is het al veel te laat, want dan hebben ze dat slechte besluit al genomen. Ik wil er niet als Kamerlid over gaan, maar van het besluit om de toelatingseisen voor havo en vwo te versoepelen, zodat er nog meer leerlingen instromen op Bonaire kun je je echt afvragen of dat een goed besluit is. De school kan dat besluit gewoon nemen en kan slecht beleid blijven voeren. Er is niemand van al die adviseurs en coaches die daarin iets kan betekenen. Volgens ons is het tijd om een taskforce in te zetten. Er kunnen precies dezelfde mensen in zitten, de coaches, de mensen vanuit OCW die er nu mee bezig zijn. De inspectie kan dit voeden en kan ook doorzetten bij een slecht besluit, zodat ze er meteen op kan aandringen dat het anders gaat. Die taskforce komt aan de kant te staan van de goede leerlingen, de goede ouders en goede docenten en kan daar het bestuur tot de orde roepen als dat nodig is. Is de Staatssecretaris dat met ons eens?

Staatssecretaris **Dekker**: Wij hebben wel degelijk manieren om te interveniëren. Als de situatie niet op orde is, kan de inspectie ingrijpen. We hebben als voorwaarde aan de extra financiële middelen gekoppeld dat er wel degelijk gebruik wordt gemaakt van kennis die ter beschikking wordt gesteld. Als dat niet gebeurt, kan de school dus ook in die zin een financiële sanctie krijgen. Dat komt wel degelijk hard aan. Ik zie overigens op Statia en op Saba dat dit goed loopt. Daar wordt gretig gebruikgemaakt van de ondersteuning en daar zitten inmiddels weer besturen die de boel proberen op te pakken. Op Bonaire heb ik daar meer mijn vraagtekens bij. Ik vind het daar een ingewikkelde situatie. Niet voor niets heb ik met klem aan de inspectie gevraagd om daar nu bovenop te zitten. Maar ook dan zal gelden dat wij ingrijpen als het niet de goede kant opgaat.

De heer **Van Laar** (PvdA): Op Saba gaat het nu een maand goed, op Sint-Eustatius een maand of drie. Over die termijnen hebben wij het. Op Bonaire gaat het nog helemaal niet goed. Gaan we ingrijpen als het slecht gaat zodra de onderwijsinspectie dat ziet of zodra wij het al verkeerd zien gaan? Het tweede kan nu niet. We kunnen pas ingrijpen als het verkeerd gaat, de leerresultaten onderuitgaan en de leraren overspannen vertrekken. Dat is aan het eind van het jaar maar nu, aan het begin van het jaar, zien we het al fout gaan. Zouden we niet eerder moeten kunnen bijsturen als we zien dat er slecht bestuurd wordt?

Staatssecretaris **Dekker**: Ik ben erg van het eerste. Daarom sturen we er ook mensen naartoe met veel ervaring, mensen die in Nederland de meest ingewikkelde scholen, die bijna door het doucheputje waren gespoeld, er weer bovenop hebben gehaald. Dat zijn mensen die op die scholen vaak zijn toegevoegd aan het bestuur en aangeven wat er moet gebeuren. Dus we zitten daar wel degelijk bovenop en we moeten niet wachten totdat er over twee jaar eens een slecht inspectierapport ligt. Tegelijkertijd vind ik ook dat je van de eilanden mag verwachten dat er uiteindelijk ook besturen staan die hun verantwoordelijkheid nemen. Het lijkt mij geen wenselijke situatie en ook niet duurzaam als wij vanuit Den Haag de scholen zelf moeten gaan besturen. Je wilt uiteindelijk dat er ook op de eilanden bestuurders zijn die het gewoon goed doen en die hun verantwoordelijkheid oppakken. Dat geldt overigens niet alleen voor de besturen van scholen maar ook voor die van zorginstellingen en voor het lokaal bestuur daar, waarop soms best wat aan te merken valt. Maar het is wat mij betreft niet opportuun om binnen te vliegen en de boel over te nemen.

Ik wil graag iets zeggen over de zorgleerlingen en de extra middelen die voor hen beschikbaar zijn gekomen. De heer Van Meenen vroeg op basis waarvan die middelen worden toegekend. Wij zien dat de inspectie tekortkomingen constateert bij leerlingen met taalachterstanden, leerachterstanden, gedragsproblemen of cognitieve beperkingen. We hebben aan alle drie de eilanden gevraagd om met een plan te komen om juist op die geconstateerde achterstanden in te spelen. Voor Saba en Sint-Eustatius liggen er inmiddels plannen die zijn goedgekeurd, waarna er vervolgens extra middelen komen. Voor Bonaire ben ik nog in afwachting van zo'n definitief plan.

De heer **Van Meenen** (D66): Ik weet niet of de Staatssecretaris er nog op komt, maar hier kennen we het systeem van samenwerkingsverbanden, extra middelen voor zorgleerlingen et cetera en de kleinscholentoeslag. Zitten zulke extra middelen ook in de bekostiging van scholen op de eilanden? Zijn dat de middelen waar de Staatssecretaris het over heeft, of heeft hij het over aanvullende middelen?

Staatssecretaris **Dekker**: Dit zijn aanvullende middelen. De bekostiging op de eilanden verschilt van de bekostiging in Nederland. Dat is voor een deel gebaseerd op de historische bekostiging, op het uitrollen en herijken daarvan, waarbij er ook rekening wordt gehouden met de enorme leerachterstanden daar. Dit is uiteindelijk opgenomen in de totale lumpsumbekostiging. Er wordt ook rekening gehouden met kleine scholen en met de leerachterstanden. Al die factoren die hier in Nederland zouden leiden tot een hogere bekostiging, zitten ook daar in de lumpsum.

De heer **Van Meenen** (D66): Ik kan niet overzien hoe dat zich verhoudt tot de bekostiging die de scholen zouden krijgen als ze op dezelfde manier zouden worden bekostigd, dus ook met passend onderwijs, de kleineschoolentoeslag en meer. Je zou ook nog kunnen overwegen om deze scholen onder dat regime te brengen. Want waarom zouden we eigenlijk de scholen op Saba uitsluiten van het systeem van passend onderwijs, van kleine scholen et cetera? Zou dat nog kunnen helpen? Is het denkbaar dat we dat doen?

Staatssecretaris **Dekker**: De bekostiging verschilt in die zin dat waar wij reguliere bekostiging kennen voor alle scholen in Nederland, dat op die eilanden niet altijd opgaat. Laat ik het zo maar zeggen. Een van de dingen waar de eilanden bijvoorbeeld in verschillen is het vraagstuk van de schaal. Een leerling op Saba krijgt fors meer bekostigd, zelfs ook meer dan leerlingen in Nederland, omdat je überhaupt geen grote klassen kunt maken. Daarvoor zijn er gewoon te weinig kinderen.

Wat het beeld dat de heer Van Meenen meegaf in zijn betoog dat de kraan zou zijn dichtgedraaid in de afgelopen jaren sinds 10-10-10 betreft, wijs ik erop dat er steeds meer bekostiging naar de eilanden toe is gegaan. We hebben steeds zorgvuldig laten onderzoeken wat de schaal betekent en wat aantallen achterstandsleerlingen, arbeidsvoorwaarden en energiekosten. Dat is allemaal specifiek voor deze eilanden. Het heeft steeds geleid tot een verdere bijstelling, maar altijd omhoog. Hoe de bekostiging is geregeld in het p.o. en in het vo is zeer recentelijk nog herijkt. Dat leidt tot een bekostiging die in mijn ogen passend is.

Daarmee is het niet zo dat iedere generieke regeling die in Nederland geldt voor kleine scholen of voor passend onderwijs op de eilanden ook nog eens dubbelop geldt. Het zit wel heel anders in elkaar.

Er zijn vragen gesteld over de instructietaal. De heer Bosman vroeg of de aanpak is gelijkgetrokken met Nederland, dan wel of wij moeten uitgaan van maatwerk. Misschien moeten wij beide doen. Ik vind dat wij standaard moeten uitgaan van kwalitatief goed onderwijs op alle eilanden, maar dat wij tegelijkertijd maatwerk moeten bieden als het gaat om verschillen op taalgebied. De Nederlandse Taalunie bereidt een advies voor over de positie van de Nederlandse taal. Op basis van dat advies kunnen we de aanpak verder vormgeven. Dat is wat er op dit moment ook gebeurt op Bonaire. Op Sint-Eustatius zijn twee zeer recentelijk grote onderzoeken uitgevoerd waarbij geconcludeerd is dat het goed is om daar over te stappen naar Engels als instructietaal en, ook het examensysteem te wijzigen. Ik denk dat dit een goede stap is omdat het Engels vaak de taal is die thuis ook wordt gesproken en die daarmee dichter aansluit bij wat ook ouders en leerlingen verwachten.

Hoe is dat proces verlopen en zijn ook alle scholen daarbij betrokken? De heer Bosman antwoordt ik dat ook de Gwendoline van Putten School zowel bij het fundamentele onderzoek als bij het haalbaarheidsonderzoek is bevraagd. Ik heb de indruk dat het draagvlak breed is om deze overstap naar het Engels te maken. Die overstap heeft natuurlijk wel consequenties voor de scholen, ook voor de opleiding van docenten en voor de examenprogramma's. Het voorstel is om het zogenaamde CXC-programma in te voeren. Dat is meer op het Angelsaksische systeem gebaseerd, wat overigens niet betekent dat daarmee de aansluiting op het Nederlandse

vervolgonderwijs volledig vervalt. Het Nuffic maakt een indeling en kijkt hoe de verschillende niveaus zich tot elkaar verhouden. Dat betekent dat leerlingen die het goed hebben gedaan in het CXC-programma en dat met goede scores afsluiten, kunnen doorstromen naar het hbo. Leerlingen die dit op een iets lager niveau afronden, kunnen doorstromen naar het mbo op de niveaus 3 en 4. Daarmee is in ieder geval ook die doorstroom gegarandeerd.

De heer **Bosman** (VVD): Ik snap dat die kwaliteit van belang is. Ik stap ook dat je daarin individuele keuzes maakt, maar je hebt een doorlopende leerlijn. Je wilt iets aanbieden, je begint aan een studie en dan maak je een bepaald traject. Wat is dan een mavo-, een havo- of een vwo-diploma waard? Daar gaat het om. Wat kan ik met het papiertje doen van de studie die ik gevolgd heb op Bonaire, Saba of Sint-Eustatius? Als dat in waarde niet gelijk is aan het Nederlandse instroomniveau, dan moeten we daarover heel eerlijk zijn. Dat betekent dan namelijk dat er iets anders aan de hand is. Het kan ook betekenen dat men toch gaat kijken in de regio, waar de aansluiting op het Nederlandse niveau niet essentieel is maar waar de samenleving zegt graag bij de regio te willen aansluiten. Dat moeten we dus wel bespreken en duidelijk maken met elkaar. Belangrijk vind ik wat je mag verwachten van een diploma dat je haalt op Saba, Sint-Eustatius of Bonaire.

Staatssecretaris **Dekker**: Ik vind dat de waarde van een diploma nooit ter discussie mag staan. Als je bijvoorbeeld op Bonaire een havodiploma haalt, moet dat een gelijke waarde hebben als een havodiploma dat je haalt in Nederland. Op Statia stellen wij voor dat leerlingen daar straks geen havodiploma meer behalen maar een CXC-diploma. Dat is een ander systeem, dus dat zul je op de een of andere manier moeten vertalen als je bijvoorbeeld naar het Nederlandse mbo wilt. Het Nuffic doet dit, overigens niet alleen voor de eilanden maar ook bijvoorbeeld voor expatleerlingen die naar Nederland willen komen. Zij hebben dezelfde vraag, want zij komen ook niet met een havo- of een vwo-diploma Nederland binnen. Ook voor hen moet er dan een vertaling plaatsvinden. Dat zal ook hier gebeuren. Maar op de plekken waar wij veel mbo-, havo- en vwo-diploma's uitdelen – straks alleen nog op Bonaire omdat Saba nu al een ander systeem heeft en Statia de overstap gaat maken – moeten die diploma's gelijkwaardig zijn aan de diploma's in Nederland. De heer Van Laar zei over de instructietaal dat het goed is dat het onderzoek heeft plaatsgevonden op Statia. Ook op Bonaire speelt dit vraagstuk. Thuis wordt daar veel Papiaments gesproken en het basisonderwijs is tweetalig, Papiaments en Nederlands. Omdat er daarna nog naar havo en vwo wordt gewerkt, wordt in het voortgezet onderwijs definitief gekozen voor het Nederlands. Wij hebben de Taalunie gevraagd om ook eens te kijken naar alternatieve routes of alternatieve modaliteiten en om advies uit te brengen of dit nu het passende taalregime is, ook voor Bonaire. Naar aanleiding van de resultaten van dat onderzoek, dat dit najaar gereed is, zal ik ook de Kamer informeren.

De heer **Van Laar** (PvdA): In dat onderzoek wordt gekeken naar de positie van het Nederlands en naar ik aanneem ook naar de positie van het Engels of Spaans als alternatief. Wordt dan ook bekeken hoe dat op verschillende schoolniveaus vorm zou kunnen krijgen? Ik kan me voorstellen dat de instructietaal op havo en vwo bijvoorbeeld wel Nederlands blijft, terwijl op de mavo de keuze gegeven kan worden. Leerlingen die naar het mbo willen in de regio, kunnen dat in het Spaans of Engels doen, andere leerlingen in het Nederlands. Is dat de volledige breedte van het onderzoek of maak ik het nu breder dan het is?

Staatssecretaris **Dekker**: Ik krijg de indruk dat er vooral wordt gekeken naar het Nederlands. Ik heb zelf de indruk dat er op Bonaire, veel meer dan bijvoorbeeld op Statia, bewust voor gekozen wordt om het onderwijs in de Nederlandse taal te geven, omdat ouders en leerlingen daar ook zeer aan hechten. Als er in het onderzoek sprake mocht zijn van de positie van Engels of Spaans ben ik altijd bereid om daarnaar te kijken, maar het gaat nu even heel specifiek om de positie van het Nederlands en hoe je dat het best in die programma's kunt inweven.

We hadden zojuist al een heel korte discussie over de bekostiging, maar er zijn wat aanvullende vragen gesteld hoe die bekostiging nu verloopt. Hoeveel geld gaat er nu bijvoorbeeld naar vo-scholen voor de extra ondersteuning tot 2018 en denken we daarmee het probleem op te lossen? Dat was een vraag van de heer Van Meenen. Dan hebben we het in totaal over de periode van vier jaar over een bedrag van ongeveer 12,7 miljoen voor alle drie de eilanden. Dat is ongeveer 3 miljoen per jaar. Het idee is dat dat ook wordt ingezet om een aantal achterstanden weg te werken en dat dus in die zin niet structureel is maar tijdelijk.

De heer Bosman vroeg hoe het zit met de kosten van de ondersteuning. Je hebt de reguliere bekostiging. Die verloopt wat anders, zeg ik in reactie aan het adres van de heer Van Meenen, wordt anders berekend maar sluit in mijn ogen wel goed aan. Dan heb je daar bovenop een top voor het wegwerken van achterstanden, maar dat moet een keer afgelopen zijn, dus dat is in die zin tijdelijk. En dan heb je natuurlijk nog de kosten voor de ondersteuning van scholen, het bijstaan met expertise van school- en bestuurscoaches. Daarbij gaat het om de volgende bedragen. Voor extra deskundigheid op het vlak van zorg die is toegekend aan Saba en Statia is respectievelijk 300.000 dollar per jaar en 85.000 dollar per jaar uitgetrokken. Dit waren de twee eilanden waaraan dit inmiddels is toegekend, voor Bonaire moet er nog een plan komen dat we dan nog moeten goedkeuren, waarna daarvoor ook het definitieve bedrag zal worden vastgesteld. Dan zijn er de bestuurscoaches in het basisonderwijs, waarvoor u moet uitgaan van een bedrag van € 200.000 per jaar, de bestuurscoaches in het voortgezet onderwijs voor alle drie de eilanden waarbij het gaat om anderhalve ton per jaar, en voor de ondersteuning van leraren hebben we het over een half miljoen per jaar. Dan ben ik daarmee door al mijn vragen heen.

De heer **Bosman** (VVD): Voorzitter. Ik ben blij met de stevige antwoorden van de Staatssecretaris. Hij zet in op kwaliteit, wat essentieel is. Ik begrijp dat in het geval van Saba en Sint-Eustatius wordt gekozen voor een lokale aanpak, waarbij mensen op een andere manier examen doen en op een andere manier kijken waar zij aansluiting vinden. Een goede communicatie hierover is belangrijk, zodat de jongelui die aan een opleiding beginnen zich kunnen oriënteren. Hoe profileren besturen zich daarin? Hoe kun je als bestuur de beste rendementen halen of de vraag «waarom krijg ik goed opgeleide mensen toch weer terug» beantwoorden? Voor Bonaire is de kwaliteit van een mavo-, havo-, vwo- of mbo-diploma essentieel. Als zo'n jongen of meisje naar Nederland komt, moet hij met zo'n diploma zo naar een universiteit of een hogeschool kunnen. Er moet geen verwarring zijn, zo van: goh, ik dacht dat ik een goede opleiding had gehad, maar die aansluiting is er niet. We moeten beseffen dat taal daarbij een belangrijk onderdeel is, niet alleen de taal van school, maar ook de taal van de straat en de taal van wat er in Nederland gebeurt. School is iets groter dan alleen het hebben van een diploma. Het gaat er ook om dat je weet wat er gaat gebeuren als je in Nederland komt. Dat zijn mijn twee zorgen. Ik ben blij dat Saba en Sint-Eustatius daarin eigen keuzes maken, maar ik hoop van harte dat we voor Bonaire de kwaliteit goed borgen.

De heer **Van Meenen** (D66): Voorzitter. Ik dank de Staatssecretaris voor de beantwoording en zijn betrokkenheid. Ik geloof niet dat we verschillend denken over de urgentie, maar het is evident dat volgens D66 elke dag dat de kwaliteit onder de maat is, een verloren dag voor deze kinderen is. Daaraan moeten we zo snel mogelijk iets doen.

De Staatssecretaris en ik hadden een verschil van inzicht of er kleine of grote klassen zijn. In de beleving van mijn fractie zijn er veel combinatieklassen die bestaan uit verschillende kleine klassen. Het ligt er maar net aan hoe je het meet. Zo'n combinatieklas kan op zichzelf weer een grote klas zijn. De vraag is of dat gewenst is, zeker omdat het onderwijs hier – de Staatssecretaris zei dat al – vaak inclusief is. Er is geen terugvaloptie naar het speciaal onderwijs. Als dat er wel zou zijn, zou dat bekostigd worden op een wijze die in elk geval in Nederland anders is dan in het regulier onderwijs. Is het mogelijk dat de Staatssecretaris een exercitie doet om na te gaan hoe de Nederlandse bekostiging uit zou pakken op de eilanden? Ik zie ook wel dat er extra geld naartoe gaat, maar dat is in mijn ogen niet aangepast aan de situatie. Er is extra geld, en dat heeft een bepaalde bestemming. Of dat aansluit bij de grote behoeften die daar zijn, is voor mij de vraag. Is het mogelijk om de toepassing van het Nederlandse model op de eilanden, inclusief speciaal onderwijs en de kleinscholentoeslag, door te rekenen?

Wil de Staatssecretaris alert zijn op het gebruik van de aanwijzingsbevoegdheid? We hebben recentelijk de mogelijkheden verruimd om acuut in te grijpen als er sprake is van wanbestuur. Ik schat zomaar in dat de Staatssecretaris niet zal aarzelen om die te gebruiken, maar mijn vraag is of dat ook zo is en of er in zijn ogen situaties zijn waarin dat wellicht in de toekomst nodig is.

De heer **Van Laar** (PvdA): Voorzitter. Ook van mijn kant dank aan de Staatssecretaris voor de heldere beantwoording. Ik heb drie punten. Het is goed dat de cijfers over de leerplicht worden bijgehouden. Wellicht kan de Staatssecretaris toezeggen om die cijfers in de volgende brief over onderwijs in Caraïbisch Nederland te rapporteren, zodat we daar inzicht in krijgen.

Het is fijn dat het onderzoek van de Taalunie zo snel gereed zal zijn. We wachten dat met belangstelling af.

Het belangrijkste punt voor ons is het bestuur van de vo-scholen. De Staatssecretaris zegt eigenlijk dat wat we nu hebben, voldoet: de coaches, de inspectie en het bestuur doen het samen goed. Maar hoe kan het dan dat het op alle drie de scholen volledig uit de hand is gelopen? Er wordt nu pas ingegrepen, terwijl de problemen al meer dan een jaar spelen. Op Saba is er een overname van het bestuur. Op Sint-Eustatius is er een nieuwe directeur, maar we weten niet of dat goed zal gaan. Het bestuur kan daar zo weer op eenzelfde manier een rol gaan spelen waardoor het op precies dezelfde manier fout gaat. Op Bonaire is er een nieuwe directeur die de school nog harder uit de bocht laat vliegen dan de oude directeur. We staan erbij, we kijken ernaar en we concluderen over een jaar dat het slechter gaat dan een jaar geleden. Dat is in elk geval nu de situatie: we concluderen dat het slechter gaat dan een jaar geleden. Hoe gaat de Staatssecretaris dat versterken? Dat heeft hij niet gezegd. Als hij geen taskforce wil of die niet zo wil noemen – dat maakt mij niet uit – hoe wordt het bestuursmodel op de eilanden dan minder kwetsbaar gemaakt, hoe wordt het versterkt en robuuster gemaakt? Hoe krijgen de goede krachten die daar nu op het onderwijs inwerken de overhand boven de krachten die daarin verstorend werken en de onderwijskwaliteit doen verminderen? Dat wil ik van de Staatssecretaris horen. Hij mag helemaal zelf weten hoe hij het noemt. Op die vragen wil ik een antwoord en als dat antwoord er niet is, zou ik graag een verkenning willen naar de wijze waarop het bestuursmodel versterkt kan worden. Hoe kunnen de scholen op zo'n manier bestuurd worden dat het niet meer fout kan gaan?

Staatssecretaris **Dekker**: Voorzitter. De heer Bosman vroeg naar de waarde van de continentaal-Nederlandse diploma's. Ik ben dat helemaal met hem eens. Er was al een discussie gaande over de vraag of de referentieniveaus taal en rekenen ook ingevoerd moeten worden op de eilanden. Ik heb besloten om dat te doen. Ongeacht of je een havodiploma haalt op Bonaire of in Nederland, moet je aan hetzelfde niveau voldoen, ook op het gebied van de Nederlandse taal.

De heer Van Meenen heeft gevraagd of er onderzoek kan worden gedaan naar de bekostiging. In het vo hebben we dat zeer recentelijk gedaan. Dat betrof een onderzoek naar de benodigde bekostiging. Dat is de reden waarom er nu sprake is van aanvullende bekostiging en waarom die is opgeplust. Dat houdt een forse stijging in voor de drie scholen ten opzichte van de afgelopen jaren. Ik denk dat daarmee is voorzien in het punt waar de heer Van Meenen naar vraagt.

De heer **Van Meenen** (D66): Dat vind ik moeilijk te beoordelen. Er is een onderzoek gedaan en dat heeft geleid tot een hogere bekostiging. Mijn vraag was veel specifiek: hoe zou de Nederlandse bekostiging uitpakken? Als er zo'n onderzoek is, vraag ik of de Kamer dat mag ontvangen. Mijn vraag ging niet alleen over het voortgezet onderwijs, maar net zo goed over het basisonderwijs. In Nederland kennen we daarbij bijvoorbeeld de kleinscholentoeslag. Voor de discussie over de toereikendheid van de bekostiging is het belangrijk om die vergelijking een keer te maken. Zo kunnen we zien of er werkelijk sprake is van extra investeringen of dat het vergelijkbaar is met wat we in Nederland met de scholen zouden doen. Daarnaast gaat het om de redenen voor de aanvullende bekostiging en met name om het ontbreken van het speciaal onderwijs, wat een extra druk legt op deze scholen. Ik persisteer in mijn verzoek.

Staatssecretaris **Dekker**: De eerste vraag is of de Kamer dat onderzoek kan krijgen. Het antwoord daarop is uiteraard ja. De tweede vraag betreft een heel theoretische discussie. Op heel veel terreinen is de situatie op de eilanden natuurlijk helemaal niet vergelijkbaar. Kijk bijvoorbeeld naar de arbeidsvoorwaarden. De salarissen zijn daar echt anders dan in Nederland. Daar houden we op alle terreinen rekening mee. Een ander voorbeeld is dat je geen stookkosten hebt op de eilanden. Wel ben je veel geld kwijt aan airconditioning. Verder is er het punt van het totaal inclusieve onderwijs. Daar is in de berekeningen rekening mee gehouden. Je zet extra veel kinderen met speciale zorg niet in het speciaal onderwijs, maar in je eigen klas. Kinderen in het voortgezet onderwijs die hier in het lwoo zouden zitten, zitten ook in die klas. Dat is meegenomen in de bekostiging. Als je de reguliere systematiek zou loslaten op de eilanden, krijg je in mijn ogen weer een enorme ontwrichting. In onze reguliere systematiek houden wij geen rekening met specifieke kenmerken van de eilanden. Er zitten delen in de bekostiging die we hier regulier in het continentale deel van Nederland hebben, die bij toepassing daarvan op de eilanden veel rianter zou zijn dan op basis van de specifieke situatie daar gewenst zou zijn. Daarbij denk ik bijvoorbeeld aan de personeelsbekostiging. Ik ben nog enigszins terughoudend. Misschien is het goed dat we op basis van het onderzoek dat gedaan is, bij een volgende bespreking van dit onderwerp maar eens concluderen of dat voldoende is geweest. Dan kan de Kamer ook zien hoe het onderzoek precies is gedaan en hoe er rekening is gehouden met alle dingen die de heer Van Meenen noemde.

De heer **Van Meenen** (D66): Toch is er een dispuut over de vraag of de bekostiging toereikend is, tussen de scholen aan de ene kant en de overheid in Nederland aan de andere kant. Dat moeten we in mijn ogen niet hebben. Ik wil bewerkstelligen dat we dat dispuut op grond van feiten kunnen beëindigen. Ik begrijp heel goed de verschillen, maar die kun je

ook in je berekening meenemen, ook als je het Nederlandse model zou toepassen. Óf de Kamer ontvangt de achtergronden van de berekening zoals die er nu is, waarna ik kan besluiten of ik deze vraag herhaal, óf ik blijf bij mijn verzoek om die vergelijking te maken.

Staatssecretaris **Dekker**: De discussie over de toereikendheid van de bekostiging zie ik niet alleen op de eilanden. Die zie ik in Nederland ook weleens. Het lijkt soms onderwijseigen te zijn dat de bekostiging niet genoeg zou zijn. Ik voel wel wat voor de suggestie om de feiten gewoon eens op tafel krijgen en te achterhalen hoe dat precies berekend is, inclusief het uitgevoerde onderzoek en inclusief een toelichting op de wijze waarop rekening wordt gehouden met de zorgproblematiek van de eilanden. Ook zal er een toelichting komen, hoewel het misschien een andere berekening is omdat de situatie daar anders is, op de wijze waarop er rekening wordt gehouden met alle factoren die de heer Van Meenen van belang vindt en die in mijn ogen ook terecht effect hebben op de vragen en de eisen die we aan het onderwijs stellen en de armslag die ze zouden moeten hebben.

Ik kom te spreken over de aanpak van de bestuurskracht, met name in het voortgezet onderwijs. De heer Van Laar zegt dat het volgens mij allemaal wel goed geregeld is op dit moment. Dan heb ik mij misschien niet goed uitgedrukt, want ik maak mij op een aantal fronten ernstig zorgen. Ik maak mij zorgen of er voldoende bestuurskracht is, of er de juiste bestuurders zitten en of de mensen de juiste dingen doen. Ik onderstreep dat nogmaals. Daarbij moet ik twee dingen zeggen. Ik zie dat op Saba en op Statia inmiddels constructief wordt samengewerkt door de mensen die daar nu zitten, ook met de mensen die we die kant op hebben gestuurd om een aantal ontwikkelingen in gang te zetten. Dit betekent geen garantie op een goede uitkomst, dus we zullen erbovenop moeten blijven zitten en actie moeten ondernemen als dat wordt gevraagd. Bij Bonaire heb ik daar meer zorgen om. Ik zie dat de ondersteuning die wij sturen – hoe zeg ik dit diplomatiek? – niet altijd dankbaar wordt ontvangen. Daar bestaat toch het idee van «wij weten het beter» of «wij doen het op onze eigen manier». Tegelijk zie ik dat heel veel ouders en leerlingen ontevreden zijn en dat er ontwikkelingen zijn op die school waarover ik mij zeer, zeer, zeer veel zorgen maak.

We hebben twee manieren om in te grijpen. Het gaat ons niet zozeer om het labeltje dat we daarop plakken – is dat een taskforce of anderszins – maar het gaat om de vraag of we een titel hebben om in te grijpen. Ik denk dat dit langs twee wegen kan. De ene weg is dat de scholen geen aanvullende bekostiging van mij krijgen als er geen gebruik wordt gemaakt van de expertise van de bestuurscoaches. Dat zijn zeer ervaren Nederlandse schoolbestuurders in wie ik zeer veel vertrouwen heb en die ook in Nederland hebben laten zien dat ze scholen er weer bovenop kunnen helpen. Dat is echt een financiële sanctie richting deze scholen. De andere weg is het hanteren van een aanwijzingsbevoegdheid. Dat vraagt wel om een kritisch rapport, ook van de inspectie. De inspectie is daar op dit moment, dus ik verwacht op afzienbare termijn een rapport daarover. Dan zouden we ook via die weg kunnen ingrijpen, maar in the end heeft dat altijd weer een financiële component. Of zij doen wat wij van hen vragen. We kunnen een aanwijzing geven, en die moet worden opgevolgd. Als dat niet gebeurt, heeft dat weer een financiële consequentie. Ik hoop dat het niet zover komt, want bij financiële consequenties kan het ook heel snel slecht gaan met een school. Je moet er toch niet aan denken dat de enige school voor voortgezet onderwijs op deze eilanden op een gegeven moment failliet gaat. Ik laat mij er echter niet van weerhouden om de sancties toe te passen die ik nodig acht. We moeten ons niet laten gijzelen door een bestuur dat niet doet wat goed is en vervolgens zegt: als je ingrijpt, is er straks helemaal geen onderwijs meer. Dan grijp ik liever hard in. We moeten nadenken over wat er moet

gebeuren als je de continuïteit van goed onderwijs aan leerlingen wilt garanderen. Dan moeten we misschien maar wat onconventioneler zijn door daar misschien nog meer extern advies tegenaan te zetten. Ik vind dat het daar op school beter moet dan het nu gaat.

De heer **Van Laar** (PvdA): Daarin steunen we de Staatssecretaris. Dat is ook de rol die hij moet spelen. Als het helemaal is misgegaan, kan er een aanwijzing worden gegeven en moet er worden ingegrepen. Ik ben echter ook op zoek naar het antwoord op de vraag hoe we voorkomen dat het misgaat. Dat is gewoon het structureel versterken van het bestuur en de rol die verschillende gremia daarin spelen. De scholen hebben geen leerlingenraad, geen medezeggenschapsraad en geen raad van toezicht. De eilandbestuurders hebben een bevoegdheid, maar op Saba gaat de eilandbestuurder bijna buiten zijn bevoegdheden om in te grijpen. Zijn die bevoegdheden voldoende en welke bevoegdheden hebben de Ministers? Misschien kunnen we er een verkenning naar doen hoe dat het beste ingericht zou kunnen worden op alle drie de eilanden of op elk van de drie eilanden afzonderlijk. Dan kunnen we daaruit lessen trekken. Dat hoeven we niet vanuit Den Haag in te vliegen. Er zijn heel veel mensen op de eilanden zelf die daar goede dingen over weten. De bestuurscoaches kunnen daarover meedenken, net als de gedeputeerden, de gezaghebbers, de directeuren, het onderwijspersoneel et cetera. Volgens mij is het daar wel tijd voor. Als we dingen willen voorkomen, moeten we het goed inrichten.

Staatssecretaris **Dekker**: Voor de goede orde, medezeggenschapsraden waren lang niet verplicht, maar zijn dat sinds 1 augustus wel. Echter, zelfs met een mr kun je af en toe bestuurders hebben die disfunctioneren. Een mr is dus geen panacee. De opgave is om daar heel goede mensen te krijgen. Het kan helpen om ook in de bestuursstructuur, de governance van scholen, stappen te zetten. Dat kan door bijvoorbeeld misschien wat verder te gaan dan alleen het oprichten van medezeggenschapsraden. Ook kunnen er bijvoorbeeld kritische raden van toezicht worden opgericht, die er nu niet zijn. Dat vind ik helemaal geen onwezenlijke vragen. Ik wil nagaan of de Wet goed bestuur, die voor Nederland geldt, maar voor de eilanden nog niet, helemaal of deels kan worden toegepast op de eilanden. Misschien is het goed om daarop terug te komen in de volgende brief, net als op het punt van de leerplicht.

De heer **Van Meenen** (D66): De Staatssecretaris beschrijft twee manieren om in te grijpen. De ene is om bekostigingssancties te stellen als men niet aan de voorwaarden voldoet. De andere is de aanwijzing. Is de Staatssecretaris het met mij eens dat die eerste eigenlijk feitelijk onmogelijk is? Juist gezien de specifieke situatie van een school, gaat een bekostigings-sanctie altijd direct ten koste van de leerlingen. Is hij het met mij eens dat er daarom eigenlijk maar één mogelijkheid is, namelijk het gebruik van de aanwijzingsbevoegdheid?

Staatssecretaris **Dekker**: De twee instrumenten verschillen de facto niet zo veel van elkaar. Sinds kort is de aanwijzingsbevoegdheid een wettelijke bevoegdheid waarmee we de school een opdracht kunnen geven om te doen wat wij van hem vragen. De achtervang daarvan is dat de school een bekostigingssanctie krijgt als hij daar niet aan voldoet. Wat we nu gedaan hebben met de bestuurscoaches, zeg maar de buitenboordmotoren, en het extra geld dat de scholen krijgen om een aantal achterstanden weg te werken, is dat wij hebben gezegd: je krijgt dat geld alleen maar onder de voorwaarde dat je die bestuurscoaches inzet. De facto is dat heel erg vergelijkbaar met een aanwijzing. Wij zeggen: maak gebruik van de

expertise die wij tot uw beschikking stellen; als u dat niet doet, leidt dat tot minder bekostiging. Ik zie dat dit aanbod vooralsnog moeilijk tot stand komt.

De heer **Van Meenen** (D66): Het is toch niet zo dat bij het niet opvolgen van een aanwijzingsbevoegdheid de enige consequentie een bekostigingssanctie is? De consequentie kan toch ook zijn dat het dan functionerende bestuur buiten werking wordt gesteld? Dat is iets anders. «Buiten werking stellen» klinkt overigens wat plastisch.

Staatssecretaris **Dekker**: De bekostigingssanctie is een van de mogelijkheden. Je kunt een bewindvoerder aanstellen, maar voor zover ik weet, moet zo'n bewindvoerder dan ook een plek krijgen in dat schoolbestuur. Als dat niet gebeurt, is de achtervang een bekostigingssanctie. Als iemand de deur wordt geweigerd, heb je echt maar één last resort: zeggen dat men het geld niet krijgt. Dat is heel wrang, want daarvan zijn de leerlingen de dupe. Met andere woorden, ik hoop dat het nooit zover komt, maar ik vind wel dat we een strakke lijn moeten hanteren richting het bestuur. Als wij ervaren mensen vanuit Nederland sturen om dat bestuur weer op te krikken en de betreffende school weer op niveau te krijgen, moet daar gebruik van worden gemaakt. Als de inspectie tekortkomingen constateert, moet de school die oplossen. Als hij dat niet doet, geven we hem een aanwijzing om een aantal dingen op te volgen die wij van hem vragen. In the end is de stok achter de deur toch een financiële.

De heer **Van Meenen** (D66): Ik begrijp dat dit in the end het gevolg kan zijn. Ik denk dat we delen dat dit heel ongewenst is, gezien de kwaliteit en de zorg voor de leerlingen. Als de Staatssecretaris ooit voor die keuze komt te staan, vraag ik hem om dat vooraf aan de Kamer mee te delen, zodat we een debat kunnen houden om na te gaan of er nog andere mogelijkheden zijn. Ik zou heel graag ten koste van alles willen vermijden dat we in die situatie terechtkomen.

Staatssecretaris **Dekker**: Ik begrijp de vraag van de heer Van Meenen, maar het antwoord daarop is nee. Ik vind dat ik een eigenstandige bevoegdheid heb om in te grijpen wanneer het moet. Ik zal daar uiteraard altijd achteraf verantwoording over afleggen, ook aan de Kamer. Het is heel raar als aan mij gevraagd wordt om in te grijpen, om sancties toe te passen en om met aanwijzingen en anderszins te reageren op een inspectie, waarna ik over iedere stap die ik daarin onderneem eerst het debat met de Kamer aan moet gaan. Ik zal daarin mijn verantwoordelijkheid nemen. Uiteraard zal ik de Kamer daar onverwijld over informeren. We kunnen er dan altijd een debat over hebben. Het lijkt mij echter ook goed dat we daarin de verantwoordelijkheden over en weer respecteren.

De **voorzitter**: Hiermee zijn we aan het eind gekomen van dit algemeen overleg. Hoewel, ik zie nog een interruptie van de heer Van Laar. We hebben nog genoeg tijd, dus ik geef hem de gelegenheid om een korte interruptie te plaatsen.

De heer **Van Laar** (PvdA): Ik heb een verduidelijkende vraag. De Staatssecretaris zegde toe een aantal dingen mee te nemen in de volgende brief. Dank daarvoor. De inspectie is daar nu. Als de inspectie klaar is, komen er rapporten en trekt de Staatssecretaris conclusies. Mag ik ook de conclusie trekken dat die brief meteen daarna aan de Kamer wordt gestuurd? Wanneer is dat ongeveer?

Staatssecretaris **Dekker**: Daar zitten wat procedures aan vast. Er vinden op dit moment bezoeken plaats. In het onderwijs is het altijd zo dat er

eerst een rapport komt en dat er daarna er hoor en wederhoor plaatsvindt. Ik vermoed niet dat dit voor het einde van het jaar is. Het zal direct na de jaarwisseling zijn.

Ik dank de heer Van Laar voor zijn interruptie, want dat stelt mij in staat om een kleine verspreking in eerste termijn recht te zetten. Ik zei toen het een en ander over de coaches in het primair onderwijs. Die zouden twee ton per jaar kosten, maar het is het dubbele: vier ton.

De **voorzitter**: Dan zijn wij bij dezen gekomen aan het einde van dit algemeen overleg. Ik herhaal de toezeggingen nog even.

- Begin volgend jaar zal het inspectierapport aan de Kamer worden gestuurd.
- De Staatssecretaris zal de resultaten van het lopende taalonderzoek met betrekking tot het onderwijs in Bonaire nog dit jaar schriftelijk aan de Kamer doen toekomen.
- In de volgende brief over het onderwijs in Caraïbisch Nederland zullen de cijfers over de naleving van de leerplicht zijn opgenomen.
- De resultaten van het recente onderzoek inzake de bekostiging van het onderwijs inclusief inzicht in de berekeningssystematiek zullen in de volgende brief over onderwijs in Caraïbisch Nederland worden meegenomen.
- In de volgende brief zal ook worden ingegaan op de mogelijkheden om (delen van) de Wet goed bestuur ook op de BES-eilanden in te voeren.

Mist u een toezegging, mijnheer Van Meenen?

De heer **Van Meenen** (D66): Ik heb een vraag over de toezegging over het inzicht in de bekostiging. Ik weet niet met welke frequentie er brieven over het onderwijs op de eilanden komen, maar ik had sterk de indruk dat de brief over dit onderwerp zo snel mogelijk aan de Kamer zou worden gestuurd.

Staatssecretaris **Dekker**: Ik vind het geen punt om dat onderwerp eruit te lichten en de brief daarover eerder uw kant op te laten gaan. Dan is het binnen nu en twee maanden.

De **voorzitter**: De toezegging is dus om dat binnen twee maanden te doen.

Ik dank de Staatssecretaris en zijn ambtenaren, de leden en de aanwezigen op de publieke tribune. Bij dezen is het overleg gesloten.

Sluiting 16.33 uur.